

„DURTUVŲ MŪŠIS“:

IŠBANDYMAS PURVU, ŠALČIU IR NELAISVE

Lietuvos kariuomenės Centriniam poligone rugsėjo 21 d. įvyko Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos baigiamosios bazinio kario kurso pratybos „Durtuvų mūšis“. Jose būsimieji karininkai ruošiami profesionaliai elgtis ekstremaliomis situacijomis karo metu.

Prieš pratybas

Vytis Ščiukas prisiklausė gandų ir istorijų apie būsimus išbandymus: „Žinau, manęs laukia daug purvo, daug šliaužimo ir bėgimo. Pratybų pabaiga – durtuvų mūšis. Susidursime ir su psichologiniu spaudimu. Pasakojo, kad maišus uždeda ant galvos, mėto į vandenį. Teks nešti raketas per ežerą. Nepasakyčiau, kad jaučiu baimę – buvau šaulys, todėl tokios psichologinės pratybos man įprastos“. Karolis Bartkus taip pat nejautė nerimo, atvirksčiai, sakė esąs puikiai nusiteikęs: „Bazinis kario kursas buvo be galo įdomus, poligone daug smagiau nei Akademijoje, kurioje praleidau mėnesį ir grėbsčiau lapus. Žinau, kad kovos grupę imituos savanoriai, teks bristi per pelkes, tačiau toks kario gyvenimas“.

Kol kariūnai nekantriai laukė išbandymų, kpt. Tomas Stankevičius, II kurso vyresnysis instruktorius ir šių pratybų vadovas, gudriai šypsojosi – juk visam instruktorių kolektyvui teko parodyti išmonę ir paruošti kariūnams užduotis, kurios skirsis nuo pateiktų praėjusiais metais. „Tai psichologinės pratybos, kuriomis siekiama sudaryti kariams sąlygas pademonstruoti įgytas žinias. Tai tik bazinio kario kurso paskutinis akcentas, kurio metu Karo akademijos auklėtiniai mokėsi individualių kario įgūdžių, veikti skyriaus sudėtyje, naudotis ginklu. Šias pratybas suskirstėme į du etapus: individualaus kario rengimo ir komandinio darbo. Kiekvienas karys turi žinoti, kam jam reikalinga ekipuotė, kaip ją sutvarkyti, kaip elgtis su ginklu, apie asmens higieną, maitinimąsi, nebylaus valdymo signalus, maskuotę ir kt. Kaip teisingai slėptis, kaip judėti poromis, ką daryti pastebėjus priešą. Kariūnai studijavo taktiką, topografiją, šaudybos pagrindus, inžineriją – apkasų įrengimus, ABC apsaugą nuo atominio, biologinio, cheminio ginklo, mediciną. Per komandinio rengimo etapą mokėsi patruliuoti skyriaus sudėtyje. Karys

turi žinoti žvalgybos užduotis, suprasti, kas yra reidai, pasalos, išsidėstymas vietovėje ir pan. Taigi jie daug ko išmoko ir dabar turės šiuos įgūdžius pademonstruoti.

Šiuo metu akademijoje mokosi 56 pirmo kurso kariūnai, iš kurių – 5 merginos. Tarp akademijos pirmakursių – dešimt buvusių savanorių, penki šauliai. Pratybose dalyvauja 48 kariūnai; kiti aštuoni kariūnai šiuo metu pagal atskirą programą mokosi Antano Gustaičio aviacijos institute.

„Durtuvų mūšio“ istorija

Baigiamosiose pratybose iš 48 kariūnų penki iškriti dėl sveikatos problemų. Kartu su auklėtiniais „Durtuvų mūšyje“ dalyvavo apie 10 instruktorių ir KASP savanorių, arba „Demo“ būrys. „Galime pasidžiaugti, kad mūsų pratybos buvo efektyvesnės dėl to, kad savanorių padalinys, tarpusavyje suderinęs veiksmus ir išmokęs darniai veikti, kariūnams pademonstravo, kaip tai daryti“, – pasakojo kpt. T. Stankevičius. Būtent šis būrys imitavo priešą.

– „Durtuvų mūšio“ tikslas – sudaryti sąlygas, artimas mūšiui, kai žmogus yra stresinės būsenos, pavargęs, neišsimiegojęs, jis turi ugdyti psichologinę ištvermę ir pasitikėjimą savimi, – tikino pratybų vadovas.

Pasak jo, visi kariai, dalyvavę durtuvų mūšyje, jaučiasi visa galva aukštesni už nedalyvavusius. Prieš kelerius metus po televizijoje parodyto filmo apie šias pratybas visuomenėje iš tiesų kilo daug diskusijų: kai kurios scenos pasirodė pernelyg žiaurios ir neįprastos Lietuvos kariuomenei. Tuomet šio ištvermės testo mūru stoji ginti patys kariūnai – jų atsiliepimai žiniasklaidoje užgesino įsiplieskusias diskusijas.

„Durtuvų mūšių“ istorija trunka jau septintus metus. 2000-aisiais į Lietuvos karo akademiją atvyko britų instruktoriai ir pradėjo būsimų karininkų bazinę kario programą. Būtent jie ir pasiūlė šį ištvermės testą padaryti svarbiausiu kurso akcentu. Taip prasidėjo epopėja. Tiesą sakant, instruktoriams kiekvienais metais tenka pasukti galvą, kur ir kaip pajvairinti šias pratybas: juk šių laikų žinių visuomenėje informacija greitai sklinda, o vienas iš „Durtuvų mūšio“ momentų – tai netikėtumo

Šliaužimas – daugiausia jėgų atimanti užduotis.

faktorius, kai karys visiškoje nežinioje privalo atlikti tam tikrus veiksmus.

Pirmoji auka

Taigi pradžia – kariūnų žygis. Lyg ir nieko ypatinga, tačiau paprastai artilerinis apšaudymas prasideda vos žengus kelis žingsnius. Tenka griūti ant žemės ir užduotį vykdyti šliaužte. Be abejo, šliaužti tenka ne samanų kilimėliu, o pelkėmis, kurios rudenį anaipol nedvelkia šiluma. Todėl ir atsiranda pirmoji auka – vaikiniui nuo šalčio taip sutraukė rau-

Pelkės rudenį nedvelkia šiluma.

menis, kad jis nebegali paeiti. Medikė, stebinti šį išbandymą, nerizikuoja ir atleidžia jį nuo tolesnių išbandymų. Niurkytis upelyje nėra smagu, tačiau nežinia lendant į pilną vandens tunelį dar labiau išgąsdina. Vis dėlto šaukiant instruktoriams ir pokšint šūviams tenka tai daryti. Pirmą kartą šiose pratybose Karo akademijos instruktoriai panaudojo naują dūmų uždangą. Priešingai nei įprastos „šaskės“, kurių balti dūmai dažniausiai sklaidosi pažeme, ši sudaro tokią tirštą juodą masę, kylančią į padangę, kad iš tiesų sunku įžvelgti net tai, kas yra už penkiasdešimties centimetrų. Taigi išbandymai tik prasidėjo – tolesnis žygio etapas tęsėsi ežero link, kurį kariūnai privalo perbristi iki pečių vandenyje. Ne vieni, su artileriniais sviediniais (raštu) ant pečių. Šaltis jau nebaisus – kūnas prie šaltos temperatūros jau įprato, o ši užduotis nėra tokia sunki, mat rąstas vandenyje lengvesnis, o mažesniems visai smagu plaukti į jį įsikibus. Tačiau veltui tikimasi, kad visi baimumai praeityje – atėjus į tam tikrą vietą, kariūnus užpuola priešiškos jėgos ir paima į nelaisvę.

Nelaisvė – kažkada ji sukėlė daugiausia diskusijų: ar toks elgesys su Karo akademijos auklėtiniais yra pažeminimas, ar ištvermės ugdymas? Galbūt iš šalies stebintiems šį vaizdą kilo nemalonių asociacijų, tačiau kariūnams ši užduotis nebuvo pati sunkiau-

sia ar kitaip nemaloniai įsimenanti. Belaisvius apsupę „Demo“ grupės kariai ir instruktoriai atidžiai stebėjo skriaudžiamųjų veidus, atitinkamai reaguodami į kiekvieno išraišką, nes pasak LKA Taktikos katedros viršininko plk. lt. Petro Milašiaus: „Mūsų tikslas nėra palaužti ar išgąsdinti jaunos žmones, kurie nori tapti karininkais, kad jie pabėgtų, o išmokyti juos susitvardyti stresinėje situacijoje“. Todėl menkiausias nukrypimas nuo normos – egzekucija būtų sustabdoma.

Egzekucijų įvairovė

Paprastai kankinimais – maišais ant galvų, murkdymais į vandenį ar guldymais po mašinos ratais – siekiama išgauti tam tikrą slaptažodį, kuris prieš pratybas pasakomas kariūnams. Kiek belaisvių jį išdavė – neskaičiavome, tik pasiteiravome po važiuojančia mašina paguldyto ir maišu apsupto vaikinuko – ar iš tiesų baisu buvo. „Iš tiesų vienu metu maniau, kad mašina mane prislėgs, – prisipažino jis. Tačiau iš tikrųjų tuščią ratą ant kariūno galvos užrideno instruktoriai, o tikroji karinė mašina garsus skleidė vos už

metro nuo nieko nematančio vaikinuko galvos. Šį triuką išduodame tyčia – tegul ateityje vadai pasuka galvas, kokių gi dar kankinimų prigalvoti, kad jaunuolius iš vėžių išmuštų. Todėl, jei kai kurie ir pasiduoda „Durtuvų mūšio“ įtampai ir realybei, vis dėlto daugiau tokių, kurie sugeba išlaikyti blaivų mąstymą ir suprasti, kad šiose pratybose į vienus vartus kartu žaidžia ir instruktoriai – neduok Dieve, kad kas nors atsitiktų kuriam nors LKA auklėtiniui.

Pasitikėjimas – svarbus veiksnys patiriant dar vieną išbandymą: karys privedamas prie gilių katakombų, jam paaiškinama, kad jis turės čia šokti. Vaizdas iš tiesų nemalonus – aukštis didelis, anga siaura, taigi traumų neišvengsi. Jam užrišamos akys, jį keliskart apsuka ir duoda įsakymą: „šok“. Atsi-

Štai priešas, kurį reikia badyti durtuvu. Kaunantis ir veido mina, ir judesiai turi būti žvėriški – to reikalauja instruktoriai.

Šokti į tunelį ar ne – priklauso nuo pasitikėjimo vadu.

sakiusių nebuvo – visi kaip susitarę vykdė vado komandą, tik išsitempė kaip stygos, kad pralįstų pro siaurą plyšį, ir – opa. Tačiau pasirodo, kad nukrentama visai neaukštai, tiesiog vadas, besukdamas, karį, priveda jį prie neaukštos kalvelės. Traumos neišvengė tik vienas – netyčia nikstelėjo koją, tačiau pratybų nesiruošė baigti – juk tai garbės reikalas, o dėl menkučio skausmo tokio malonumo neatsisakysi. Lįsti į tamsų bunkerį ir rasti išėjimą – taip pat drąsos reikalaujanti užduotis, tačiau ją sėkmingai įveikė visi.

Triukų meistras Koperfildas

O vis dėlto kas buvo sunkiausia – apkasų valymas, pozicijų įrengimas, priešo atakų atremimas? Kariūnai neslepia – sunku šliaužti, tai daugiausia jėgų atimanti užduotis. Todėl čia laimėjo ne stipresni, o gudresni, kurie, taupydami jėgas, šliaužė ritmiškai, leisdami sau pasimuliuoti, kai nemato budri instruktoriaus akis. Durstyti durtuvais į iškamšas – vienas iš paskutiniųjų etapų. Visur dega ugnis,

imituojamas mūšio laukas. Karys turi pasirodyti itin agresyvus, netgi išraiška veide atitinkama. Tačiau tai paskutinis išbandymas, po kurio įveikusių sunkumus laukia šypsodami visi vadai ir karšta arbata. Tuomet prasideda pačios maloniausios akimirkos – dalijimasis įspūdžiais, draugiškos pašaipos ir... instruktorių aptarimas. Taigi kokie jie, tie Karo akademijos instruktoriai? Pirmakursiams jie atrodo įspūdingi, todėl dvigubai džiugiau pasidalyti kai kuriais niuansais, padėjusiais apgauti budrias jų akis. Kai kurie ir pravardžių užsitarnavo – sako, LKA gali surasti visokių stebuklų, tarp jų ir Koperfildą, kuris nerealiais triukais garsėja. Taigi po ištvėrmės testo įsižeidusių kariūnų nebuvo, supykusių – taip pat, keršto ištroškusių su žiburiu ieškojome. Karšta arbata padėjo sušilti, o vadų pagyrimai glostė širdį... Ir aš ten buvau, arbata vaišinausi ir nuskriaustųjų ieškojau...

Pagaliau egzekucija baigėsi: po vadų pagyrimų ir karštos arbatos.

Lijana Cibulskienė
Kęstučio Dijoko nuotraukos

